

Štampa vsak četrtak
in velja s poštnino
vred in v Mariboru z
pošiljanjem na dom
za celo leto K 5.—
za pol leta „ 2.60
za četrt leta „ 1.30

Naročnina se pošilja
spravništvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tiskovnega društva do-
živajo list brez pose-
bne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posebni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 7 p h.

Rokopis se ne vra-
tajo, neplačani listi
ne sprejemajo.

Za oznaki se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 12 h, dvakrat 18 h,
trikrat 24 h.

Štev. 42.

V Mariboru, dne 19. oktobra 1899.

Tečaj XXXIII.

Nemški načrti.

V zadnji številki smo svojim bralcem pojasnili transvalške razmere ter je načrtali vzlasti za to posebno vestno in natančno, ker so našim avstrijskim podobne do pičice. Stara reč je, da si človek, če se stvari in dogodki tako vrstijo, da mu iz njih očitno preti zlo, vendar prihodnost slika brez nevarnosti, češ, da mu bode usoda v zadnjem trenutku zanesla. Ali kadar vidi pri drugem, da so ravno taki vzroki in take posledice, kakoršni pripravljajo njegovo usodo, onega neresljivo privedli v pogubo, to ga dirne, in on začne verjeti, da doslednost tudi pri njem ne bo delala izjeme. Zato nam transvalski dogodki naj bodo opomin, da bomo tudi mi, ki živimo v zelo podobnih razmerah, končno doživeli nekaj takega, kakor Buri.

Angleži v kraljestvu so Nemci v «rajhu», Angleži v Transvalu so naši Prusaki, in Buri smo mi Slovani. Tudi Nemci v «rajhu» stremijo po gospodstvu od Vzhodnega morja na severu do Jadranskega na jugu našega dela sveta; zraven tega pa cedijo sline po avstrijskem bogastvu, ki je nakupičeno po naših poljih, gozdih in vinogradih in po naših rudokopih. Tudi Nemci so sklenili, teh dežel se polastiti. V to svrhu so kakor Angleži Bure, naše Nemce, sedanje Prusake, jeli ščuvati, naj zahtevajo stvari, ki se jim, dokler je kaj pravice na svetu, ne morejo dovoliti, pričakujoč, da bodo ti-le potem «preganjani od Slovanov» pri njih prosili pomoči. Med tem pa se v deželi ubogih preganjancev, to je pri nas, vse pripravi, da bode rešitelju,

kadar pride, delo lahko. No, ali se ne godi tako? Sicer Nemci to taktiko in nje uspeh že dobro poznajo, prinesla jim je Alzacijo in Lotaringijo; tukaj so ravno tako delali.

Ne bodemo dalje primerjali, ampak podati hočemo seveda le po glavnih mislih bralcem razkritja, do katerih je francoske politike dovedel Dreyfusov proces, in katera je pred kratkim objavil najbolje razširjeni tamošnji časnik.

Nemčija hoče priti v Avstrijo svojim bratom v korist z vojsko posredovat «ali mir delat». Pravico si bode dala kar sama vsled jezikovne sorodnosti in vsled pogodbe, ki je sklenjena med obema državama. O tem koraku je zunaj v «rajhu» poučen vsak, ki se le količkaj bavi s politikom; tudi pri nas med Prusaki to ni tajnost, ker neprenehoma dobivajo instrukcije in zaupna poročila od zunaj. Dotične politične priprave pri nas in vojaške v Nemčiji in tukaj so že skoraj izgotovljene. Mar ne vidimo, kako se s tisoč in tisoč sredstvi nemški vojski gladi pot v Avstrijo? Ali nima prusaštvo od češke meje dol do Jadranskega morja svojih organiziranih posadk, ki bodo nemški vojski napravljale sprejeme, kakoršnih doživlja le srčno ljubljeno, težko pričakovano rešitelju? In kako se pripravlja Nemčija vojaško! Meje proti Franciji si skrbno zavaruje ter se tej sosedu prilizuje, da bi se njej ne bilo bati zavrtnega napada, zajedno pa neprestano množi svojo vojsko in orožje; omislila si je celo pred kratkim nove topove, dasi državni zbor v to svrhu ni dovolil nikakega kredita. Tudi novi vojni zakon, ki je na Nemškem letos

vse iznenadil, kaže, da se nemški vladi zdi tisti važni trenutek blizu, ko bode vojska prekoračila našo mejo. V Avstriji pa marljivo deluje nemško vohunstvo; meseca junija je dunajska vlada zaprla bivšega častnika Sario, ki je strategijske dokumente izdal nemški vladi, meseca avgusta pa so pod ključ djali generalnega železničnega kontrolorja Mosettiga, ker je bil Nemčiji izdal načrte mobilizacije.

Prostor nam ne dopušča, da še dalje crpamo iz francoskega vira. Sicer pa mislimo, da je dovolj, kajti, kdor ima oči, mora sam videti in spoznati, da se Nemčija pripravlja na neki velik korak. Da bo ta korak namerjen proti nam, o tem pa se tudi ne da dvomiti, če se premisli postopanje naših Nemcev doma in njih občevanje z Nemci zunaj in če se preudari nemška politika. Vrhu tega pa so naši brbljavi Prusaki, njih časniki, kakor tudi nemški zunaj že opetno izdali javno tajnost: Avstrija se mora z Nemčijo združiti ter postati njena provinca. — Končno pa utegne tudi z ozirom na čas francoski list imeti popolnoma prav. Saj mora vsak razsoden človek spoznati, da je politika naših Prusakov le politika do nekega trenutka, ki se jim zdi blizu in da se ti ljudje edino le vladarjevi osebi hlinijo.

Slovenski mladeniči in možje, prej ali slej pride čas, da boste ob strani drugih Slovanov s puško v roki branili Avstrijo in habsburško vladarsko rodovino pred prusaškim navalom!

Listek.

Nemška frankfurtarica in naša slovenska zastava.

Zastave, kažejo te ali one barve, imajo vsaka svoj določen pomen. Take, ki značijo dežele, so že jako stare in so nastale, ker je bilo v vojski treba že po zunanosti spoznati in razločevati vojne čete raznih držav oziroma dežel. Tako pomenja rudeče-bela zastava od nekdanje Avstrije pa tudi Švice, rudeče-zelena Turčijo, zeleno-bela Štajarsko, rudeče-rumena Moravsko itd. Navadno ima izbira in uvrstitev barv svoj vzrok; tako hoče štajarska zastava (spodaj zelena, zgoraj bela) izraziti, da štajarska dežela slovi po lepem zelenju svojega rastlinstva in da ima nad tem vrhove, pokrite z večnim snegom.

Zastave, zaznamujejoče slovanske dežele, kažejo prevesno belo, modro in rudečo barvo, na pr. Kranjska rudečo, modro, belo, Hrvatska modro, belo, rdečo, Bosnija belo, rudečo, modro, Srbija belo, modro, rudečo, Bulgarija rudečo, zeleno, belo, Črnagora rudečo, belo. In to seveda ne brez vzroka. Slovanski narodi imajo od nekdanje neke posebno simpatijo do teh barv. Ali niso naše pobeljene hiše

okinčane z rudečimi in modrimi pasovi in rožicami, ali ne vsivajo naše ženske v belo platno, najsi je obleka ali krušnica, najraje rudeče in modre okrase, ali niso naši slovenski fantje najbolje ponosni tedaj, kadar so prsi rudeče, modre in bele, kadar se visoki maj na daleč okrog blišči v teh le barvah? Da, tudi po simpatiji do barv izdaja se narodnost.

V Avstriji, kjer imamo narode razkosane po raznih deželah, nastale so poleg deželnih zastav še narodne. Najbolje znani ste črno-rudeča-zlata zastava ali takozvana Frankfurterica Nemcev in rudeče-modro-bela Slovencev.

Leta 1848. je bilo, ko so se avstrijski in nemški poslanci zbrali v Frankfurtu na Nemškem, da bi določili medsebojno razmerje dotičnih držav. Ena izmed strank je zahtevala, naj se nemške dežele avstrijske (prav za prav sedanja cislitvanija) združijo z Nemčijo pod enim vladarjem, z enim državnim zborom; seveda bi tej zvezi načeljeval kralj pruski. Da bi se privrženci te misli med seboj poznali, določili so, da bodo nosili črno-rudeče in zlate trakove. Taka trobojnica (boja = barva) znači torej zedinjeno Nemčijo, in tisti, ki jo nosi, s tem izrazuje, da želi tako državo, oziroma da se za nje ustanovo poteguje. Pri zdravih državnih razmerah bila

bi seveda ta trobojnica v Avstriji strogo prepovedana, ker nje nositelj zahteva razpad naše monarhije, ali v resnici je sedaj naopak, namreč tako, da se tisti, ki to znamenje sovraži, preganja.

Zakaj pa so se za izraz te ideje izbrale ravno imenovane barve? Črna pomenja smodnik, rudeča kri, rumena pa ogenj. Naznanjajo torej sredstva, s katerimi se ima doseči zedinjena Nemčija.

Obrnimo se k naši prijazni, mili slovenski zastavi. Tudi leta 1848. je bilo, ko je nastala ta trobojnica. Nemci so v revoluciji nosili črno-rudeče-zlate trakove, zlasti na Dunaju je to bilo prav običajno. Zato so si dunajski Slovenci, da bi jih ne vštevali med uporne Nemce, morali tudi izmisliti neko zunanje znamenje, in določili so, da ima kot tako služiti trobojnica, za katero so se barve vzele iz grba kranjske dežele, to je rudeča, modra in bela. Slovenci so potem jeli take trakove nositi ter tem načinom izražali, da so Avstriji zvesti in nočejo nič vedeti o nemškem veleizdajstvu. Da bi to še bolje potrdili, pripenjali so si navadno k slovenski trobojnici še črno-rumeni avstrijsko-cesarski trak. Trobojnica se je po slovenski deželi naglo razširila in ostala do današnjega dne znak slovenske narodnosti v okvirju avstrijsko-ogrske države. Prusaški klevetniki poštene

Jezikovne naredbe.

Jezikovne naredbe za Češko in Moravsko so se razveljavile dne 17. t. m., ker je tako hotela prusaško-nemška obstrukcija. Drugod vlade podpirajo trezne, cesarju in domovini udane stranke, pri nas pa je narobe. Vlada se moti, ako misli, da bodo z razveljavljenjem jezikovnih naredb naši Prusaki pomirjeni. Oni hočejo izdati našo državo Prusom, in za to se ne bodo mirovali in vlada bo morala prej ali slej vendar le nastopiti proti njim trdneje. Čehi so globoko užaljeni in vznemirjeni zaradi odprave jezikovnih naredb. Kako bi tudi ne bili, ker vidijo, da se izdajalskim Prusakom na ljubo jemljejo češkemu narodu, ki je bil vedno zvest cesarju in Avstr., svete narodne pravice. To boli in vsi slovenski narodi čutijo sedaj s Čehi. Le to nas tolaži, da pravica mora zmagati in da bodo torej še tudi Slovani prišli v Avstriji do svoje veljave.

Našim državnim poslancem.

Včeraj se je otvoril zopet državni zbor. Naši državni poslanci izjavljajo, da hočejo ostati v desnici. Dobro, naj le ostanejo, toda samo tako dolgo, dokler ostanejo v desnici tudi Čehi. Slovenci moledujemo vedno po slovanski vzajemnosti in nizkotno bi bilo, ako bi zapustili Čehe v trenutku, ko morejo njihovemu nastopanju v državnem zboru dati tudi slovanski glasovi važen pomen. Na vlado se ni treba ozirati in najmanj pa je treba čakati na njeno delovanje in se po tem delovanju ravnati. Sedanja vlada je koncesija razgrajškim Nemcem in s tem je njen značaj dovolj očitna. Ako hočejo Čehi s pomočjo desnice strmoglaviti sedanjo vlado, dobro, potem naj ostanejo tudi Slovenci v desnici. Ako pa Čehi uvidijo, da si v desnici ne morejo priboriti svojih narodnih pravic, in če vsled tega izstopijo, potem tudi za Jugoslovane ni več prostora v desnici. Pokažimo, da slovanska vzajemnost ni samo gola fraza!

Časniški kolek.

Dunajski listi hočejo vedeti, da se vlada resno bavi z odpravo časniškega koleka. Sama neki hoče predlagati, da se odpravi ta zapreka svobodnemu razvoju avstrijskega čas-

Slovence radi strašijo rekoč, da je rudečemo-dro-bela zastava ruska, in da se torej z njo izrazuje najhujše veleizdajstvo. To govori gola zlobnost. Res je, da je sedanji ruski car pred dvema ali tremi leti določil, da služi kot znak za ruski narod rudečemo-dro-bela trobojnica. Ali pa nismo mi svoje trobojnice imeli poprej? Glavno pa je, kaj pomeni. Ne, tako globoko še Slovani nismo padli, da bi Avstrijo in nje vladarja izdali! Sicer pa ima Srbija ravno isto trobojnico, kakor mi Slovenci; zakaj nam Nemci ne podtikajo, da se hočemo združiti s Srbijo?

Kaj pa pomeni naša prelepa trobojnica? Ali tudi kri in podobne grozovitosti? Na to prašanje pustimo odgovoriti našega ljubljence, pesnika Gregorčiča; njemu se naš mili in krasni jezik drugače glasi nego nam; slusajmo ga torej, kako poje!

Eno devo le bom ljubil,
Eni vedno zvest ostal,
Druge nikdar ne bom snubil,
Nikdar drugi srca dal.

Lepše ni v okrogu zemlje,
Mila, ljuba je tako,
Da jo zlati zor objemlje,
Da smehlja se ji nebo!

Čistost*) bela jo odeva
In zvestoba*) pas je njen,
Blago srčee ogreva
Ji ljubezni*) svet plamen.

Njo le bom ves čas življenja
Ljubil iz srca globin:
Ljuba moja je — Slovenja,
Jaz pa Slave zvest sem sin!

ništva. Ako se uresniči ta vest, takrat bo tudi naš list, ali padel s ceno, ali pa si povečal obliko, da celo oboje je mogoče, ako nas somišljeniki podprejo s krepko agitacijo.

Vojska v južni Afriki.

Vojska med Angleži in Buri v Transvalu se je začela. Ker se Angleži niso vseh svojih vojnih sil spravili v južno Afriko, so jim Buri sedaj naprej. Prodrli so do važnejših angleških posadk, katere se jim bodo morale v kratkem času udati. Ugrabili so Angležem že tudi živila in mnogo vojnega orožja.

Nemci v Afriki.

Poleg Angležev se tudi Nemci širijo po Afriki, kjer ustanavlja Veliko-Nemčija svoje naselbine. Kako hodi Nemčija v Anglijo v Afriki roko v roki, kaže tudi nemško časopisje, ki trobi v isti rog kakor angleško; trdi namreč, da so Buri izzvali boj ter ga napovedali Angležem. Da bi si Nemčija bolj utrdila svoje naselbine in posesti v Afriki, namerava sezidati tam doli celó svojo železnico. O tem se bodo posvetovali v Berlinu.

Dopisi.

Iz Spod. Polskave. Tudi naša vas in naši kmetje niso bistrškemu županu Stigerju preuborni, da bi nas ne obiskal. Gotovo mu hodi trda za glasove, ker hoče naše veleposestnike za se pridobiti. — Ali najbrž mu bo spodletelo, ker je že v obče znano, da se Stiger ne poteguje za koristi kmeta, ampak za koristi Bistričanov. Bistričani bi radi imeli lepo hišo za častnike, potem bi se radi vozili po električni železnici na kolodvor, a njihove blagajnice so prazne. Toda mislijo si: Kaj šmenta! Delajmo, da bomo imeli večino v okrajnem zastopu, potem dobimo tudi ključke do okrajne blagajne in do hranilnice! Zakaj bi nebi kmetje nas volili in nam povrh še lepe železnice stavili. — Res niso ti šmentani Bistričani neumni; pa tudi našim veleposestnikom je Bog dal zdrav razum, da se ne bodo vsedli na bistrške limanice. Zares žalostno bi bilo za naše ponosne Polskavljane, da bi s Stigerjem potegnili in tako celi okraj v nesrečo spravili. A tega še ne mislimo, ker naši Polskavljani so razumni in odločni možje. Če bi pa bil med nami še kdo tako zabit in se dal od nemških Bistričanov pregovoriti, tak dela sebi in nam na škodo in ne sliši med nas!

Iz Dravinjske doline. Hudo in strastno dela nemška in nemškutarška garda, da bi zopet splezala v okrajni zastop. Pač mora biti sladko sedeti v okrajnem zastopu, ker se bistrški »purgarji« toliko trudijo. Bojimo se le, da bodo Stiger, Nasko in drugi zboleli, blede so že kakor stena. Župan Stiger meri dan za dnevom na metre, pa ne blaga, ampak pisma. Zdaj piše meter dolgo pismo temu veleposestniku, zdaj drugemu 2 metra dolgega, kakor se mu zdi dotični potreben. Bistrški »purgarji« tudi kmete vabijo že na vse zgodaj in njim ponujajo dobrega Poharca in ž njimi trkajo na zdravje. Kaka prijaznost na enkrat! Pa mi kmetje se ne vdamo, naj se Bistričani in njih pokorni pristaš Kresnik še tako trudijo. Ali se bomo mi kmetje dali od »purgarjev« voditi! Bi se nam pač krave na Pohorju smejale! Ne pozabimo, da nemški Bistričani prej v okrajnem zastopu in hranilnici niso skoro nič storili za kmete. Ali ne poznate več časa, ko so v okrajnem zastopu imeli komando Razboršek, Stiger, Nasko, Soršak in drugi? In tem ljudem naj mi kmetje zopet pomagamo v okrajni zastop in hranilnico? Kmetje! Vi ste pridno nosili svoj denar štacunarjem in obrtnikom v Bistrico, Poljčanah in na Sp. Polskavo, oni so obogateli od žuljev vaših rok in zdaj so vaši največji, najhujši politični sovražniki. Namesto da bi bili lepo tihi in vam hvaležni, se zdaj zoper vas repencijo in vas nočejo v okrajnem zastopu.

Obetajo nam, kako velike reči bodo za nas storili, ako njih volimo. Pa kmetje! Povejte, ali je že kedaj mestna gospoda kmetu pomagala? Nikoli in nikdar! Nas le poznajo, kedar njim denar nosimo. In kaj so Bistričani za nas kmete storili, ko so imeli v okr. zastopu večino? Kje so njihove zasluge? Ne najdeš jih, če jih tudi z lučjo po dnevi iščeš. Pač pa so sedajnemu zastopu zapustili precej tisočakov dolgov.

Čudna se nam le zdi Kresnikova pamet! Zmeraj pravi: Kmet, pomagaj si sam, zdaj nam pa hoče s pomočjo bistrških »purgarjev« pomagati? Kako se to vjema?

Kmečki veleposestniki in kmetje volilci, ne dajmo se premotiti, stojmo trdni kot skale. Mi hočemo sami gospodariti v okr. zastopu in z našim denarjem razpolagati, kakor se nam ljubi! Saj tako prebrisani kakor Kresnik in Bistričani smo tudi mi. Tiste, ki sedaj zoper nas delajo in bodo proti nam volili, pa si bomo kmetje zapomnili in v bodoče svoje krvavo pridobljene novce svojim domačinom nosili. Več kmetov.

Sinčaves. (Otvoritev zadružnega skladišča) se mora z nova za 8 dni preložiti. Nemce in nemškutarje namreč prehaja strah, ko vidijo, kako se združujejo naši kmeti in kako se bode v kratkem začel napovedavati gospodarski boj, če se bode v mestih še dalje pela »Wacht am Rhein« in če bodo še nadalje psovali in preganjali slovenske kmete. Obhaja jih strah in da bi svoj preplašeni polk zopet ojačili, naročili so si Rokitanskega, ki pride dne 22. oktobra v Velikovec govorit. Na ta »Bauerntag« bodo prišli naši nasprotniki iz vse Koroške in naš shod, naše ljudstvo iz vse Podjunske doline, toraj dve armadi. Da bi ne prišlo do poboja, ne smemo teh dveh armad sklicati na jeden dan na jeden kraj. Nemci so skrajno predrzni, da si upajo napovedati svoj shod isti dan z nami, kajti naših ljudi bo prišlo ogromno število, a mi vemo, zakaj je nasprotnik predrzen in vemo svoj položaj, če bi prišli pred sodnijo. Vrh tega bi vtegnilo okrajno glavarstvo nam zadnji dan zborovanje zaradi javne nevarnosti prepovedati, gostje bi potem prišli, mi bi pa zborovati ne mogli, torej je na vsak način boljše slovesnost preložiti še enkrat za 8 dni.

Tudi je na stavbi še precej dela in bo vse bolj urejeno v 14 dneh, nego je zdaj. Stavba se prezentuje jako ugodno, bojimo se le, da bo v nekaterih mesecih premajhna, kajti kmetje se za zadrugo od dne do dne bolj zanimajo in upati je, da jih bo pristopilo sila veliko. Kajti kraj, ki teži v Sinčoves, je pet ur dolg in ravno toliko širok, žita se pridela veliko in izvažajo jako veliko, ker je dežela redko obsejena.

Podružnica v Velikovecu je začela svoje delo že 11. oktobra. Meščani do zadnjega trenutka niso verjeli, da bo kaj, zdaj ne vedó, kaj bi storili v svoji nezmerni jezi. Dobro, da oblast nasprotnikov ne sega tako daleč, kot njihova huda volja.

Iz Šoštanj. Dne 15. oktobra vršil se je pri nas shod volilcev za V. kurijo, na katerem sta poročala naša dva gosp. poslance in sicer kot državni poslanec č. g. župnik J. Žičkar in kot deželni poslanec gsp. Ivan Vošnjak. Shod je bil obilno obiskan posebno od kmečkega stanu se jih je nad 200 vdeležilo. Poročilo g. drž. poslanca bilo je temeljito, a iz njegovih besed se je razvidilo, da iz dna srca obžaluje, da ni zamogel kaj ugodnega poročati. Uverjen naj bode pa ta naš zastopnik, da vemo vpoštevati njegovo delovanje in da ne gre krivda zabredene vlade na poslance, temveč na isto, katera hoče proti Slovanom vladati. Tudi poročilo gsp. deželnega poslanca pokazalo nam je stališče, katero imajo naši poslanci v deželnem zboru, a reči moramo, da smo zadovoljni z vspehi, pri takih nasprotnikih Slovencev, kakor so v deželnem zboru v Gradcu; pričakovati je bilo hujšega nasilstva proti poslancem, a možato zavračanje nezakonitih sklepov itd. pokazalo je, da naši poslanci stojijo na straži.

*) Čistost se splošno znači po beli, zvestoba po modri, ljubezen po rudeči barvi.